

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.340.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17438 Pani Posłanki Joanny Frydrych, w sprawie poziomu dofinansowania udzielonego dla województwa podkarpackiego na zadania związane z rozwojem sieci ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz zaburzeniami psychicznymi, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2026 r. poz. 639) prowadzenie i rozwijanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej gminom i powiatom, finansowanym w całości z budżetu państwa. Co roku dokonywany jest podział środków rezerwy celowej, pozostającej w dyspozycji ministra do spraw zabezpieczenia społecznego, w celu rozwijania sieci tych ośrodków. Każdorazowo Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej informuje wojewodów o ustalonych na dany rok priorytetach, którymi należy kierować się przy wyborze wniosków o środki rezerwy celowej. W br. jako priorytety określono:

- tworzenie nowych środowiskowych domów samopomocy, bez względu na ich zasięg (gminny lub powiatowy) w powiatach, na terenie których nie funkcjonuje żaden środowiskowy dom samopomocy;
- tworzenie nowych środowiskowych domów dla osób ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- tworzenie nowych miejsc całodobowych, w tym przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz dla osób ze spektrum autyzmu (dotyczy to też tworzenia infrastruktury tych miejsc);
- tworzenie nowych miejsc w nowych bądź istniejących środowiskowych domach samopomocy w związku z możliwością przyjęcia osób ze spektrum autyzmu bądź z niepełnosprawnościami sprzężonymi (dotyczy to też tworzenia infrastruktury tych miejsc);
- tworzenie nowych domów (w tym filii istniejących placówek) lub klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także nowych miejsc w funkcjonujących ośrodkach na terenie gmin lub powiatów, gdzie w populacji mieszkańców znaczący udział mają osoby z zaburzeniami psychicznymi, a obecna infrastruktura nie zabezpiecza ich potrzeb.

Jednocześnie minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego wskazał, że w zapotrzebowaniu zbiorczym powinny znaleźć się wyłącznie wnioski, które:

- uznano za zasadne i odpowiadające faktycznym potrzebom jednostek samorządu terytorialnego w zakresie rozwoju sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- oparto na dokładnej i miarodajnej diagnozie potrzeb zarówno na poziomie jednostki samorządu terytorialnego, jak i województwa;
- zakresem zadań wskazanych do sfinansowania w 2026 r. z rezerwy celowej budżetu państwa odpowiadają ustalonym priorytetom;

- zakładają tworzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi wyłącznie w budynkach stanowiących własność jednostki samorządu terytorialnego (nie mogą być przekazywane wnioski dotyczące budynków wynajmowanych, użyczonych, należących do organizacji pozarządowych, zabytkowych i objętych nadzorem konserwatorskim - ze względu na potencjalne ograniczenia prawne, wysokie koszty dostosowania oraz wydłużony proces realizacji inwestycji);
- zakładają koszt utworzenia środowiskowego domu samopomocy nieprzekraczający 120 000,00 zł na jedno miejsce w ośrodku (z wyłączeniem wnioskowanych środków na działalność bieżącą w 2026 r.);
- dotyczą zadań jednorocznych. W przypadku tworzenia nowych środowiskowych domów samopomocy określonych w priorytetach, dopuszcza się sytuacje, kiedy utworzenie ośrodka nastąpi w 2026 r., a jego faktyczne uruchomienie w pierwszym półroczu następnego roku kalendarzowego;
- uwzględniają przyznanie dotacji na bieżące funkcjonowanie miejsc w 2026 r. (w tym z programu „Za życiem”) najwcześniej od października 2026 r.;
- dotyczą dostosowania infrastruktury ośrodka wsparcia i niezbędnego wyposażenia, ale tylko w przypadku, gdy wniosek związany jest w tworzeniem nowych miejsc w ośrodku wsparcia, na które również złożono wniosek.

Wojewodów zobowiązano do weryfikacji składanych przez jednostki terytorialne wniosków i przekazanie zbiorczego zestawienia tylko tych z nich, które zakresem zadań określonych do sfinansowania w 2026 r. odpowiadają ustalonym priorytetom i wspomnianym wytycznym. W piśmie wskazano, że niezastosowanie się do tej prośby spowoduje konieczność odesłania zapotrzebowania do wojewody i dokonanie stosownej korekty.

Wojewoda Podkarpacki w swoim zapotrzebowaniu na środki rezerwy celowej na rozwój sieci ośrodków wsparcia na 2026 r. zawarł wnioski jednostek samorządu terytorialnego, które wykraczały poza wskazane priorytety. W zapotrzebowaniu zbiorczym powinny znaleźć się bowiem wyłącznie wnioski dotyczące dostosowania infrastruktury ośrodka wsparcia oraz niezbędnego wyposażenia, ale tylko w przypadku, gdy wniosek związany jest z tworzeniem nowych miejsc w ośrodku wsparcia, na które również złożono wniosek. Zgłoszone z województwa podkarpackiego zbiorcze zapotrzebowanie zawierało zadania inwestycyjne, remontowe i dotyczące zakupu wyposażenia, które nie były niezbędne przy tworzeniu miejsc, jakich dotyczył. W związku z tym, pismem z 26 lutego 2026 r., Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej poprosił Wojewodę Podkarpackiego o ponowne zweryfikowanie wniosków i przekazanie korekty zapotrzebowania.

Przekazana korekta nadal zawierała wnioski, które nie odpowiadały określonym priorytetom i które nie powinny zostać przekazane w zbiorczym zapotrzebowaniu. Gdyby zgłoszone przez Wojewodę Podkarpackiego zapotrzebowanie zostało sporządzone albo skorygowane zgodnie z wytycznymi, opiewałoby na niższą kwotę. Przy podziale środków rezerwy celowej nie zostały więc wzięte pod uwagę wnioski niezgodne z priorytetami oraz wytycznymi wskazanymi na br.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dokonuje podziału rezerwy celowej cz. 83 poz. 25 uwzględniając potrzeby wszystkich 16 województw. Rokrocznie przekazywane przez wojewodów łączne zapotrzebowania wielokrotnie przekraczają możliwości finansowania ich z dostępnej puli środków, w związku z czym mogą oni nie otrzymać pełnej wnioskowanej kwoty.

Informuję, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rozdysponował środki rezerwy celowej cz. 83 poz. 25 z przeznaczeniem na rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób

z zaburzeniami psychicznymi w 2026 r. i obecnie nie planuje się ich dodatkowego podziału z przeznaczeniem na realizację tego zadania.

Jednocześnie, odpowiadając na prośbę o przyznanie dla województwa podkarpackiego dodatkowych środków z rezerwy celowej budżetu państwa w części 83, poz. 33 ustawy budżetowej na rok 2026, z przeznaczeniem na realizację dofinansowania zadań związanych z tworzeniem mieszkań treningowych lub wspomaganych zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 oraz art. 19 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2026 r. poz. 639) oraz z działaniem 4.4 wynikającym z programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” dla gmin, których nie zakwalifikowano do dofinansowania w ramach podziału ww. środków, wyjaśniam, że pismem z 13 kwietnia 2026 r., znak: DPS-XIII.4102.45.2025, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej poinformował, że w ramach ww. zadania dla woj. podkarpackiego przyznana kwota dotacji z rezerwy celowej (cz. 83, poz. 33) wynosi 738 000 zł.

Należy przy tym podkreślić, że pismem z 15 grudnia 2025 r., znak: DPS-XIII.4102.45.2025, przekazano wytyczne, którymi należało się kierować przy wyborze wniosków o zapotrzebowanie na 2026 r. Jednym z głównych wymogów było zachowanie zasady racjonalności i oszczędności przy planowaniu wydatków ze środków publicznych.

Podczas oceny przekazanych zapotrzebowań w ramach podziału środków z rezerwy celowej budżetu państwa, w części 83, poz. 33 ustawy budżetowej na rok 2026 z przeznaczeniem na realizację dofinansowania zadań związanych z tworzeniem mieszkań treningowych lub wspomaganych, kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) kierowało się przede wszystkim kryterium racjonalnego i efektywnego gospodarowania środkami publicznymi. Weryfikacja obejmowała m.in. ocenę celowości i wysokości wnioskowanych kwot.

Wnioski jednostek organizacyjnych samorządu, których nie uwzględniono w podziale dokonanym w MRPiPS (Gmina Adamówka, Miasto Głogów Małopolski, Gmina Zarzecze, Gmina Leżajsk, Gmina Gać) opiewały na niewspółmierne do planowanych rezultatów kwoty w łącznej wysokości 8 168 000 zł na uruchomienie 21 miejsc.

Wysokość środków rezerwy budżetowej przeznaczanych na realizację powyższego zadania w skali kraju wynosi 24 000 000 zł. Corocznie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zwraca się do wszystkich Wojewodów z prośbą o rozeznanie potrzeb finansowych i zgłoszenie propozycji dofinansowania na utworzenie nowych mieszkań. Działanie to jest niezbędne, aby można było w sposób sprawiedliwy i efektywny rozdysponować fundusze pomiędzy 16 województw w kraju. Praktyka ta zapobiega polaryzacji finansowej gwarantując, że żadne województwo nie zostanie pozbawione wsparcia na rzecz nadmiernego finansowania innego podmiotu i pomaga niwelować dysproporcje finansowe między regionami.

Z tego względu nie ma możliwości przyznania dodatkowych środków finansowych z rezerwy celowej budżetu państwa w części 83, poz. 33 ustawy budżetowej na rok 2026, z przeznaczeniem na realizację dofinansowania zadań związanych z tworzeniem mieszkań treningowych lub wspomaganych w związku z działaniem 4.4 wynikającym z programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” samorządom gminnych z terenu województwa podkarpackiego, których nie zakwalifikowano do dofinansowania w ramach pierwotnego podziału tych środków.

Warto podkreślić, że prowadzenie mieszkań treningowych i wspomaganych stanowi zadanie własne gmin i powiatów, wynikające bezpośrednio z ustawy o pomocy społecznej.

Rządowy program „Za życiem” należy traktować wyłącznie jako jedno z wielu dostępnych narzędzi finansowania, dedykowane osobom z niepełnosprawnością. Pełna realizacja procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych wymaga jednak szerszego podejścia i nie powinna opierać się na jednym programie. Kosztowniejsze inwestycje samorządy mogą i powinny finansować ze środków własnych i z zewnętrznych źródeł alternatywnych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/